

Anna Bayoudh, Iina Poso

The Short Child Occupational Profile - arviointimenetelmä

Vanhemmille suunnatun kyselylomakkeen ja vanhemmille suunnattujen haastatteluosioiden suomenostyö ja käyttökokeilu

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Toimintaterapeutti (AMK)

Toimintaterapia koulutusohjelma

Opinnäytetyö

30.11.2015

Tekijät Otsikko Sivumäärä Aika	Anna Bayoudh, Iina Poso The Short Child Occupational Profile -arviointimenetelmä – Vanhemmille suunnatun kyselylomakkeen ja vanhemmille suunnattujen haastatteluosioiden suomennostyö ja käyttökokeilu 32 sivua Syksy 2015
Tutkinto	Toimintaterapeutti (AMK)
Koulutusohjelma	Toimintaterapian koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Toimintaterapia
Ohjaajat	Lehtori Anne Talvenheimo-Pesu Lehtori Tuula Uutela
<p>Tämän opinnäytetyön tehtävänä oli laatia ensimmäiset suomenkieliset versiot The Short Child Occupational Profile (SCOPE, version 2.2) -arviointimenetelmän vanhemmille suunnatuista osioista <i>Parent Report Form ja Parent Interview: Abbreviated Format, Keywords & Snapshot Questions</i>. Opinnäytetyön tilaajana toimivat Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelma ja työelämän yhteistyökumppanina Helsingin seudun yliopistollisen keskussairaalan (HYKS) lastenpsykiatrian poliklinikat.</p> <p>SCOPE-arviointimenetelmä perustuu inhimillisen toiminnan malliin ja tästä syystä malli toimi tämän työn teoriaperustana. Suomennostyön tukena käytettiin SCOPE-arviointimenetelmän alkuperäistä, englanninkielistä käsikirjaa sekä aiempia arviointimenetelmien suomennosprosesseja käsitteleviä opinnäytetöitä. Suomennostyön vaiheet kuvattiin prosessikuvauksena opinnäytetyöhön. Suomennostyön lisäksi toteutettiin suomennosten pienimuotoinen käyttökokeilu yhteistyössä HYKSin lastenpsykiatrian poliklinikalla työskentelevien toimintaterapeuttien sekä poliklinikalla asiakkaana olevien lasten vanhempien kanssa.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksena syntyivät ensimmäiset suomenkieliset versiot SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnatuista osioista. Suomennosversioiden käyttöoikeudet luovutettiin opinnäytetyöprosessin päättyessä Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelmalle. Opinnäytetyösopimuksen mukaisesti suomennoksia ei julkaista tässä työssä.</p> <p>Opinnäytetyön kautta Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelma sai käyttöönsä lisää suomennosmateriaalia SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnattujen osioiden osalta. Tulevaisuudessa työn tilaaja voi mahdollisesti hyödyntää näitä materiaaleja viidessä arviointimenetelmän käännöstyötä eteenpäin. Ammattialan kannalta arviointimenetelmän käännöstyön jatkaminen on tärkeää, sillä luotettaville ja suomalaisille asiakkaille validoiduille arviointimenetelmille on tarvetta suomalaisten toimintaterapeuttien keskuudessa. Pätevien ja tutkittujen menetelmien avulla voidaan osaltaan todentaa toimintaterapian vaikuttavuutta ja perustella toimintaterapian tarvetta.</p>	
Avainsanat	Arviointimenetelmä, inhimillisen toiminnan malli, SCOPE, suomennosprosessi

Authors Title	Anna Bayouhd, Iina Poso The Short Child Occupational Profile assessment tool – Finnish translation and Piloting of Parent Report Form and Parent Interview: Abbreviated Format, Keywords & Snapshot Questions
Number of Pages Date	32 pages Autumn 2015
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Program	Occupational Therapy
Specialisation option	Occupational Therapy
Instructors	Anne Talvenheimo-Pesu, Senior Lecturer Tuula Uutela, Senior Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to produce the first Finnish translation versions of The Short Child Occupational Profile (SCOPE, Version 2.2) assessment tool's sections Parent Report Form and Parent Interview: Abbreviated Format, Keywords & Snapshot Questions. The thesis was commissioned by the Degree Program in Occupational Therapy at Metropolia University of Applied Sciences and working life collaborator Helsinki University Central Hospital (HYKS) children psychiatric polyclinics.</p> <p>The SCOPE is based on Model of Human Occupation and thus the model functions as the theoretical basis of this thesis. The assessment tool was translated from English into Finnish by two occupational therapist students and the translation into Finnish was aided by the SCOPE's initial user's manual. Previous theses about the assessment tools' translation processes were also used. The stages of the translation were recorded as a process overview in the thesis. In addition to the translation process, a piloting of the translations was performed in cooperation with occupational therapists and parents of the children clients at HYKS psychiatric polyclinics.</p> <p>As a result of the thesis the first Finnish translation versions of the SCOPE's sections aimed at parents were produced. The licenses of the translations were given to the Degree Program in Occupational Therapy at Metropolia University of Applied Sciences at the end of the thesis process. In accordance with the thesis contract the translations will not be published in this thesis.</p> <p>In conclusion, Degree Program in Occupational Therapy at Metropolia University of Applied Sciences gained more translated material of the SCOPE's sections aimed at parents. In the future, the Degree Program can possibly utilize these materials when continuing the translation process of the SCOPE. From the professional point of view it is important to continue the translation work because there is a need for trustworthy and validated assessments in the field of Finnish occupational therapists. With validated and researched assessments it is possible to partially verify the effectiveness and rationalize the need of occupational therapy.</p>	
Keywords	Assessment tool, Model of Human Occupation, SCOPE, translation process

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön lähtökohdat	3
2.1	Yhteistyökumppanit ja opinnäytetyön tehtävä	4
2.2	Aiheesta tehdyt aikaisemmat opinnäytetyöt ja tutkimukset	5
3	Teoreettinen tausta	8
3.1	Inhimillisen toiminnan malli	8
3.2	SCOPE-arviointimenetelmä	14
3.3	Vanhempien rooli lapsen toimintaterapiaprosessissa	16
4	Suomennosprosessin ja käyttökokeilun kuvaus	17
4.1	Suomennosprosessi	18
4.2	Käyttökokeilun toteuttaminen ja palautteen keruu	20
4.3	Käyttökokeilun vastaukset	23
4.4	Suomennosversioiden viimeistely ja luovuttaminen työn tilaajalle	24
5	Pohdinta	25
5.1	Opinnäytetyön merkitys	28
5.2	Eettisyys ja luotettavuus	29
5.3	Jatkokehitysehdotukset	30
	Lähteet	31

1 Johdanto

Kuntoutuksen ammattilaisten odotetaan käyttävän työssään päteviä ja tutkittuja arviointimenetelmiä. Suurin osa toimintaterapian arviointimenetelmistä on kuitenkin kehitetty ulkomailla ja ne ovat siten vieraskielisiä. Ennen kuin vieraskielisiä arviointimenetelmiä voidaan luotettavasti ja pätevästi käyttää suomalaisessa kontekstissa, on arviointimenetelmät käännettävä ja validoitava pätevillä menetelmillä. (Kanelisto – Juntunen – Salminen 2012: 3–6.)

Suomalaisessa toimintaterapiassa arviointimenetelmien pätevälle käännoistyölle ja validoinnille on suuri tarve, koska tällä hetkellä monet toimintaterapeuttien käytössä olevista menetelmistä on yksittäisen terapeutin kääntämiä. Tällaisten epäpätevien suomennosten haasteena on, ettei menetelmä enää välttämättä mittakaan sitä mitä sen pitäisi, vaikka alkuperäinen, vieraskielinen menetelmä olisi todettu tutkimusten perusteella päteväksi. Yksittäisten toimintaterapeuttien tekemät käännoisversiot ja niiden kautta saadut tulokset eivät myöskään ole keskenään vertailukelpoisia. Tämä on ongelmallista käytännön työssä, jossa asiakas saattaa siirtyä kuntoutuksen aikana toisen terapeutin asiakkaaksi. (Kanelisto ym. 2012: 3–6.)

Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelma mahdollistaa osaltaan suomenkielisten arviointimenetelmien käyttöönoton lisäämistä tulevaisuudessa, sillä koulutusohjelman toteuttamat kehittämishankkeet keskittyvät arviointiin ja muun muassa arviointimenetelmien käännoistöiden käynnistämiseen. Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelma hyödyntää opiskelijoita näissä arviointimenetelmien käännoistyötä koskevissa kehittämishankkeissa. Opiskelijat voivat osallistua kehittämishankkeisiin laatimalla opinnäytetöiden kautta muun muassa ensimmäisiä suomenkielisiä versioita kehittämistyön kohteena olevaan arviointimenetelmään. Yksi tulevaisuudessa suomennos- ja tutkimustyön kohteeksi valikoituvista arviointimenetelmistä on lasten osallistumista arvioiva menetelmä The Short Child Occupational Profile (SCOPE 2.2), jonka osalta koulutusohjelma on jo sopinut yhteistyöstä menetelmän julkaisijan, Chicagossa sijaitsevan Illinoisin yliopiston kanssa. (Piikki 2015.)

Tämän opinnäytetyön suomennostyön kohteena on The Short Child Occupational Profile (SCOPE 2.2) -arviointimenetelmä ja tarkemmin sen vanhemmille suunnatut osiot Parent Report Form ja Parent Interview: Abbreviated Format, Keywords & Snapshot

Questions. SCOPE-arviointimenetelmä on lapsille ja nuorille suunnattu menetelmä, jonka avulla saadaan tietoa lapsen tai nuoren toiminnallisesta osallistumisesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Tiedonkeruutapoja ovat lapsen havainnointi, lasten vanhemmille suunnattu kyselylomake sekä vanhempien ja opettajien haastattelu. SCOPE-arviointimenetelmä perustuu inhimillisen toiminnan malliin ja tästä syystä malli toimii opinnäytetyön teoriaperustana. (Bowyer ym. 2005: 1, 11.)

Suomennoksen kohteena olevaan SCOPE-arviointimenetelmään päädyttiin työn tilaajan, Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelman kanssa käydyn alkukeskustelun pohjalta. Työn tilaajan lisäksi opinnäytetyön työelämän yhteiskumppanina toimivat Helsingin alueen yliopistollisen keskussairaalan (HYKS) lastenpsykiatrian poliklinikat. Työelämän yhteistyökumppanin avulla saatiin tietoa kentällä olevasta tarpeesta ja yhteistyön kautta mahdollistui myös tässä opinnäytetyössä suomennettujen osioiden käyttökokeilu.

Opinnäytetyö rakentuu viidestä pääluvusta. Ensimmäiseksi käsitellään työn lähtökohtia, esitellään yhteistyökumppanit ja opinnäytetyön tehtävä sekä tarkastellaan aiempia, aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä ja tutkimuksia. Seuraavaksi siirrytään teoriaosuuteen, jossa käydään läpi SCOPE-arviointimenetelmää, sen taustateoriaa, inhimillisen toiminnan mallia, sekä vanhempien roolia lapsen toimintaterapiaprosessissa. Teorialuvun jälkeen kuvataan tässä työssä tapahtunutta arviointimenetelmän suomennosprosessia ja siihen sisältyvää käyttökokeilun kulkua. Viimeisessä luvussa pohditaan työn eettisyyttä ja luotettavuutta sekä työn merkitystä. Lisäksi esitellään jatkokehitysehdotuksia.

2 Opinnäytetyön lähtökohdat

Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelmassa toteutettavat kehittämishankkeet keskittyvät pääosin arviointiin. Arvioinnin olennaisena osana ovat arviointimenetelmät, joiden avulla toimintaterapeutit voivat muun muassa arvioida asiakkaan lähtötilannetta, terapiassa edistymistä sekä osoittaa terapian vaikuttavuutta (Bowyer ym. 2005: 1,11). Suurin osa suomalaisten toimintaterapeuttien käytössä olevista validoiduista arviointimenetelmistä on kuitenkin kehitetty ulkomailla ja ne ovat siten vieraskielisiä. Ennen kuin arviointimenetelmiä voidaan luotettavasti ja pätevästi käyttää suomalaisessa kontekstissa, on arviointimenetelmät käännettävä ja validoitava päteillä menetelmillä. (Kanelisto ym. 2012: 3.)

Monet toimintaterapeuttien käyttämistä arviointimenetelmistä ovat tällä hetkellä terapeuttien itsensä kääntämiä. Ongelmana tällaisissa käännöksissä on alkuperäisen menetelmän rakenteen, taustateorian sekä validiteetin katoaminen. Lisäksi haasteena on epävirallisten suomennosten levittäminen muiden kollegojen käyttöön, minkä seurauksena menetelmän systemaattista ja luotettavaa käännoistyötä ei välttämättä koetakaan enää toimintaterapeuttien keskuudessa tarpeelliseksi. Vaikka arviointimenetelmän pätevä käännosprosessi ja validointi suomalaisille asiakkaille vie paljon resursseja, sen tekeminen on välttämätöntä menetelmän pätevyuden varmistamiseksi. (Kanelisto ym. 2012: 3–6.)

Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelma mahdollistaa osaltaan suomenkielisten arviointimenetelmien käyttöönoton lisäämistä tulevaisuudessa, sillä koulutusohjelma tekee tutkimusyhteistyötä Chicagossa sijaitsevan Illinoisin yliopiston kanssa inhimillisen toiminnan malliin perustuvien arviointimenetelmien luotettavien suomenkielisten versioiden kehittämiseksi. Koulutusohjelman toteuttamat arviointimenetelmiä koskevat käännoshankkeet lähtevät käyntiin yleensä opiskelijoiden opinnäytetöistä, joiden kautta saadaan kerättyä ensimmäisiä suomenkielisiä versioita arviointimenetelmästä. Lisäksi opinnäytetöiden avulla voidaan saada tietoa, onko käännoistyön kohteeksi suunnitellulle arviointimenetelmälle tarvetta suomalaisten toimintaterapeuttien keskuudessa, ja kannattaako kyseisen arviointimenetelmän käännoistyötä näin ollen jatkaa. (Piikki 2015.)

2.1 Yhteistyökumppanit ja opinnäytetyön tehtävä

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimii Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelma. Yhteistyö työn tilaajan kanssa alkoi tapaamisella, jossa arviointimenetelmien käännösprosesseista vastaavat henkilöt, toimintaterapian lehtorit Sanna Piikki ja Riitta Keponen, antoivat opinnäytetyön tekijöille tietoa opinnäytetyön suomennosprosessiin soveltuvista arviointimenetelmistä. Keskusteluiden pohjalta suomennostyön kohteeksi valikoitui aikataulullisista syistä Yhdysvalloissa kehitetty, lasten osallistumista arvioiva menetelmä The Short Child Occupational Profile (version 2.2). Aikataulullisten syiden lisäksi kyseisen arviointimenetelmän valintaan vaikutti se, että menetelmälle on havaittu olevan kysyntää ja tarvetta käytännön työssä ja tästä syystä lisäsuomennoksille ja käyttökokemuksille oli työn tilaajan kannalta tarvetta. Jatkossa suomennostyön kohteena olevasta arviointimenetelmästä tullaan tässä työssä käyttämään lyhennettä SCOPE.

Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa solmitun yhteistyön lisäksi opinnäytetyön työelämän yhteistyökumppaniksi valikoitui opinnäytetyöprosessin alkaessa Helsingin yliopistollisen keskussairaalaan (HYKS) lastenpsykiatrian poliklinikat. Poliklinikoiden vastaavan toimintaterapeutin Meini Wallinin tiedettiin osallistuneen jo aiempiin, SCOPE-arviointimenetelmää koskeviin opinnäytetöihin, ja tästä syystä häneltä oli luontevaa tiedustella halukkuutta yhteistyöhön myös tämän työn osalta. Meini Wallinin suostuttua yhteistyöhön järjestettiin alkutapaaminen Pasilan lastenpsykiatrian poliklinikalla.

Alkutapaamisen aikana kartoitettiin työelämän yhteistyökumppanin toiveita ja odotuksia yhteistyöstä sekä keskusteltiin SCOPE-arviointimenetelmän suomennostarpeesta ja arviointimenetelmästä kertyneistä käyttökokemuksista. Keskustelun aikana kävi ilmi, että vuonna 2014 valmistuneen Suvi Hyökin ja Tiia Tynkkysen opinnäytetyön, *Arviointimenetelmän käännösprosessin kuvaus - esimerkkinä SCOPE 2.2. vanhempien haastattelurungon suomentaminen*, puitteissa suomennettu SCOPE vanhempien laaja haastattelurunko (Parent Interview: Extended Format) on koettu HYKSin lastenpsykiatrian poliklinikoilla työskentelevien toimintaterapeuttien keskuudessa hyväksi mutta liian työlääksi ja aikaa vieväksi työvälineeksi.

Meini Wallin ehdotti tapaamisen aikana, että vanhemmille suunnattujen muiden osioiden suomennostyötä jatkettaisiin tämän opinnäytetyön kohdalla, sillä hänen mukaansa luotettaville ja päteville lasten arviointimenetelmille, joiden avulla on mahdollista kerätä

tietoa lasten vanhemmilta, on jatkossa edelleen tarvetta. Keskustelun päätteeksi suomennoksen kohteeksi valikoituivat SCOPE-arviointimenetelmän loput vanhemmille suunnatut osiot Parent Report Form ja Parent Interview: Abbreviated Format, Keywords & Snapshot Questions. Lisäksi Meini Wallin lupautui osallistumaan yhdessä muiden, lasten psykiatrisilla poliklinikoilla työskentelevien toimintaterapeuttien kanssa yllämainittujen osioiden käyttökokeiluun suomennosten valmistuttua.

Työn tilaajan ja työelämän yhteistyökumppanin kanssa käytyjen keskusteluiden jälkeen opinnäytetyön tehtävä muodostui seuraavanlaiseksi:

Opinnäytetyön tehtävänä on laatia Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelmalle ensimmäiset suomenkieliset versiot SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnatuista osioista Parent Report Form ja Parent Interview: Abbreviated Format, Keywords & Snapshot Questions.

Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö, sillä sen tuloksena ovat konkreettiset tuotokset; sähköisessä ja muokattavassa muodossa olevat SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnattujen osioiden suomennokset. Opinnäytetyö ei sisällä varsinaista tutkimuksellista osuutta, vaan työn osana toteutetaan toiminnalliselle opinnäytetyölle tyypillisempi selvitys, jonka kautta saadaan käyttökokeiluun osallistuneilta henkilöiltä kokemuksellista tietoa SCOPE-arviointimenetelmän suomennosten ymmärrettävyydestä sekä korjaus- ja parannusehdotuksia suomennosten viimeistelyä varten. (Vilka – Airaksinen 2003.) Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelman kanssa tehdyn opinnäytetyösopimuksen mukaisesti suomennosten käyttöoikeudet luovutetaan opinnäytetyöprosessin päättyessä koulutusohjelman käyttöön eikä suomennoksia ole lupa julkaista tässä työssä.

2.2 Aiheesta tehdyt aikaisemmat opinnäytetyöt ja tutkimukset

Toimintaterapian arviointimenetelmien suomennostyötä on käsitelty ja toteutettu myös aiemmin valmistuneissa opinnäytetyöissä. Nimenomaan SCOPE-arviointimenetelmän suomennostyöhön liittyviä opinnäytetöitä löydettiin kaksi kappaletta: Tiina Seppäsen (2009) opinnäytetyö *Lapsen lyhyt toiminnallinen profiili (SCOPE)* sekä Suvi Hyökin ja Tiia Tynkkysen (2014) opinnäytetyö *Arviointimenetelmän käänösprosessin kuvaus - esimerkinä SCOPE 2.2. vanhempien haastattelurungon suomentaminen*. Erityisesti Hyökin ja Tynkkysen (2014) opinnäytetyössä esitelty arviointimenetelmän käänöspro-

sessin tarkka prosessikuvaus auttoi opinnäytetyöprosessin alkaessa hahmottamaan tulevan suomennostyön kulkua, kokonaisuutta ja laajuutta sekä sitä, mitä erityispiirteitä on huomioitava lähdeittäessä kääntämään arviointimenetelmää englannista suomeksi.

Myös muihin, toimintaterapian arviointimenetelmien suomennostyötä käsitteleviin opinnäytetöihin oli hyvä tutustua opinnäytetyöprosessin alussa. Toisen hyvän esimerkin arviointimenetelmän suomennosprosessin mahdollisesta etenemisjärjestyksestä antoi Veera Mattilaisen ja Katja Vepsäläisen (2009) REIS-arviointimenetelmää käsittelevä opinnäytetyö *The Residential Environment Impact Survey (REIS, version 2.0): arviointivälineen lomakkeiston ensimmäinen suomennos ja kehittäminen* sekä samaa arviointimenetelmää koskeva Jenni Kaurasen ja Anna Kiviniemen (2014) opinnäytetyö *Residential Environment Impact Survey (REIS) -arviointivälineen suomennosten päivittäminen REIS versiota 3.0 vastaavaksi*. Arviointimenetelmän kulttuurin sovittamista ja soveltamista oli sitä vastoin tarkasteltu Sanna Rautakorven ja Pirkko Ruusuvuoren (2008) opinnäytetyössä *Jos otteita on kaksi, muuttuuko arki helpommaksi? : yläraajaproteesia käyttävän lapsen ja nuoren itsearviointimenetelmä PUFI:n suomentaminen ja kulttuuriin soveltaminen*.

Opinnäytetöiden lisäksi tutustuttiin arviointimenetelmien käännöstyötä koskeviin tutkimuksiin ja artikkeleihin. Yksi näistä oli Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry:n jäsenlehdessä (2/2012) julkaistu artikkeli *Kansainvälisen arviointimenetelmän siirtäminen suomalaisten toimintaterapeuttien käyttöön*. Artikkelissa kuvattiin arviointimenetelmien pätevän ja luotettavan käännöstyön kulkua aina arviointimenetelmän valinnasta pätevyyden ja luotettavuuden tutkimiseen. Esimerkkinä käytettiin toimintakyvyn itsearviointimenetelmän, IPAn (Impact on Participation and Autonomy), käännöstyötä suomen kielelle, sen kielellistä validointia eli käännöksen pätevyyden varmistamista sekä rakenneliditeetin tutkimista. Esimerkin kautta havainnollistettiin, kuinka paljon resursseja arviointimenetelmän huolellinen ja pätevä käännösprosessi ja validointi suomalaisille asiakkaille vaatii. Sen tekeminen on kuitenkin välttämätöntä menetelmän pätevyyden varmistamiseksi sekä tutkittujen ja pätevien arviointimenetelmien lisäämiseksi suomalaisten toimintaterapeuttien keskuudessa. (Kanelisto ym. 2012: 3–6.)

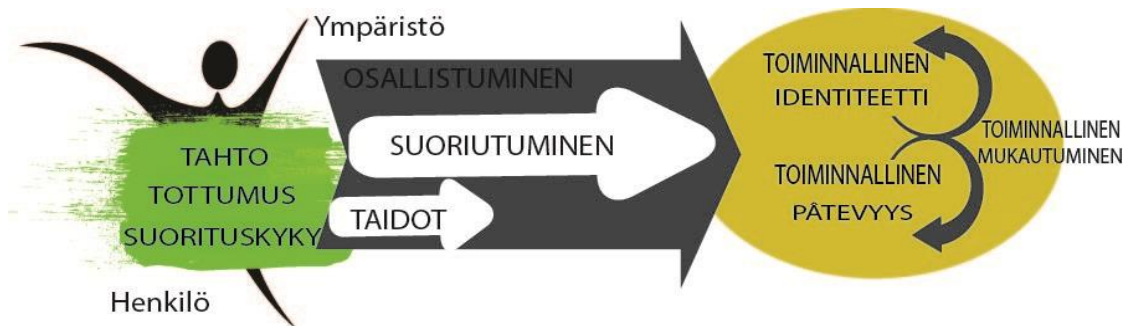
Inhimilliseen toiminnan malliin pohjautuvien arviointimenetelmien käännöstyötä ja niiden validointiprosessia tanskalaisessa kontekstissa käsitteli tutkimusartikkeli *A Process for Translating and Validating Model of Human Occupation Assessments in the Danish Context* (Petersen – Hartvig 2008). Tutkimuksessa validoitiin kahden inhimillisen toi-

minnan malliin pohjautuvan arviointimenetelmän tanskankieliset käännökset, ja sekä käännöstyön vaiheet että validointiprosessi oli kuvattuna vaihe vaiheelta artikkeliin. Tutkijoiden kääntäessä arviointimenetelmiä tanskan kielelle ja validoidessa näitä käännöksiä he huomasivat prosessiin liittyvän monia haasteita. Yhdeksi haasteellisimmaksi kysymykseksi nousi prosessin aikana se, kuinka käännöksiin voidaan löytää sellaisia ilmaisuja, jotka ovat tanskan kielessä yleisesti käytettyjä ja ymmärrettyjä ja joissa samanaikaisesti myös teoreettinen merkitys säilyy. (Petersen – Hartvig 2008: 139–149.)

Lisäksi tutkimuksen aikana huomattiin, että arviointimenetelmässä käytettyjen termien merkitys ja tarkoitus voidaan saavuttaa vain ymmärtämällä niiden asiayhteys. Tällä tutkijat tarkoittivat sitä, ettei sanoja ja termejä voida suoraan kääntää tietyn kielen yleisten merkitysten mukaan, vaan on tarkasteltava, mikä on sanan tai termin merkitys juuri kyseisessä arviointimenetelmässä. Lopuksi todettiin, ettei toimintaterapeuttien keskuudessa ole muodostunut vielä yhteistä näkemystä siitä, miten käännösprosessit tulisi toteuttaa, jotta arviointimenetelmien korkea validiteetti voidaan taata. Tulevaisuudessa voisikin olla hyödyllistä kehittää kansainväliset suositukset tai vähimmäisstandardit menetelmien kääntämiseen ja validointiin. Vasta vähimmäisvaatimukset täytettyään arviointimenetelmää olisi lupa levittää laajempaan käyttöön. (Petersen – Hartvig 2008: 139–149.)

3 Teoreettinen tausta

Lapsen toiminnallista osallistumista arvioivan SCOPE-arviointimenetelmän taustalla vaikuttaa amerikkalaisen professorin Gary Kielhofnerin kehittämä inhimillisen toiminnan malli (kuvio 1.), joten edellytyksenä arviointimenetelmää käyttäessä on mallin käsitteiden hallinta (Bowyer ym. 2005: 1). Tästä syystä tässä luvussa käsitellään SCOPE-arviointimenetelmän kannalta olennaiset inhimillisen toiminnan mallin käsitteet, joita ovat tahto, tottumus, suorituskkyky ja taidot, ympäristö sekä toiminnallinen osallistuminen ja suoriutuminen. Käsitteiden määrittelemisen lisäksi jokaisen käsitteen kohdalla kerrotaan, miten käsite näyttäytyy lapsen elämässä. Jatkossa inhimillisen toiminnan mallista tullaan tässä työssä käyttämään myös lyhennettä MOHO, joka tulee sanoista Model Of Human Occupation.

Kuvio 1. Inhimillisen toiminnan malli (mukaillen Hautalaa ym. 2013).

MOHO-mallin käsitteiden tarkastelun jälkeen esitellään opinnäytetyön suomennostyön kohteena oleva SCOPE-arviointimenetelmä. Arviointimenetelmän osalta tarkastellaan sen syntyä, käyttämistä ja pisteyttämistä sekä tarkemmin siihen kuuluvia vanhemmille suunnattuja osioita. Opinnäytetyön suomennoksen kohteeksi valikoituivat vanhemmille suunnatut osiot, joten tästä syystä käsitellään teorian kautta lopuksi vielä vanhempien roolia lapsen toimintaterapiaprosessissa.

3.1 Inhimillisen toiminnan malli

Inhimillisen toiminnan mallin kehittäjä Gary Kielhofner kehitti mallin sairauteen ja/tai vammaan keskittyvien mallien vastapainoksi Yhdysvalloissa 1980-luvulla yhdessä tutkijakollegoidensa kanssa (Hautala – Hämäläinen – Mäkelä – Rusi-Pyykönen 2013: 234). Sairauksien ja vammojen tarkastelun sijaan MOHO-mallin keskiöön nostettiin inhimillinen toiminta sekä asiakaslähtöisyys. Mallissa asiakas nähdään ainutkertaisena yksilönä, jolla on yksilöllinen elämäntarina ja -tilanne sekä omat näkemyksensä, ja mallin

arvomaailman mukaan terapeutin tulee ymmärtää, arvostaa ja tukea asiakkaan arvoja, kyvykkyyden tunnetta, rooleja, tapoja, toiminnallisuuden kokemusta sekä ympäristöä. MOHO:n ihmiskäsitys on holistinen eli keho ja mieli nähdään siinä yhtenä, erottamattomana kokonaisuutena. (Kielhofner 2008: 3–4.)

Nykyään inhimillisen toiminnan malli on erittäin tutkittu ja laajasti eri puolilla maailmaa käytetty toimintaterapian malli ja sitä on mahdollista käyttää eri-ikäisten ja eri tilanteissa olevien asiakkaiden kanssa. Mallin avulla terapeutti voi selvittää ihmisen osallistumista ja mukautumista itsestä huolehtimisessa, työssä ja vapaa-ajan toiminnoissa. Mallin käsitteiden kautta on sitä vastoin mahdollista selvittää tarkemmin muun muassa toimintaan motivoitumista, toiminnan jäsentymistä sekä ihmisen, toiminnan ja ympäristön välistä vuorovaikutusta. Mallin kautta saatavan tiedon avulla toimintaterapeutti pyrkii edistämään ja mahdollistamaan asiakkaan osallistumista hänelle tärkeisiin, mielihyvää ja tyydytystä tuottaviin sekä hyvinvointia tukeviin ja edistäviin toiminnanmuotoihin. (Hautala – Hämäläinen – Mäkelä – Rusi-Pyykönen ym. 2011: 233–234.)

MOHO:ssa ihmiseen liitetään kolme elementtiä: tahto, tottumus ja suorituskyky, jotka ovat keskenään vuorovaikutteisessa suhteessa (kuvio 2.). Ihmisen toiminnan ymmärtämiseksi on näiden ihmisen sisäisten tekijöiden lisäksi tunnettava myös ympäristömissä toiminta tapahtuu. (Kielhofner 2008: 12.) MOHO ei aina mallina pysty selittämään kaikkia ihmisen kohtaamia ongelmia ja haasteita, joten tarvittaessa muiden mallien ja viitekehyksien hyödyntäminen kattavan selvityksen luomiseksi voi olla tarpeen (Hautala ym. 2013: 235).

Kuvio 2. MOHO-mallin ihmiseen liittyvät, vuorovaikutteiset elementit (mukaillen Kielhofneria 2008).

Tahto viittaa toiminnan motivaatioon ja se muokkaa ihmisten näkemystä maailmasta, sen tarjoamista haasteista ja mahdollisuuksista. Se ohjaa toimintojen valinnoissa ja sitä kautta määrittelee, mitä ihmiset tekevät elämässään. Tahto (*volition*) koostuu kolmesta osa-alueesta: henkilökohtaisesta vaikuttamisesta (*personal causation*), arvoista (*values*) ja mielenkiinnon kohteista (*intrerest*). (Kielhofner 2008: 47.)

Lapsuusiässä valinnat ja tahdonalaiset päätökset liittyvät pääasiassa eri toimintojen, esimerkiksi leikin valitsemiseen. Lapsi saa aluksi valintojen teossa tukea vanhemmiltaan, jotka auttavat lasta oppimaan ja ymmärtämään oikean ja väärän eron sekä tekemään kulttuurisesti hyväksyttäviä ja sopivia päätöksiä. Toimintaan sitoutumiseen vaikuttaa, se kuinka lapsi kokee toiminnan eli onko toiminta esimerkiksi lapselle nautinnollista, tyydyttävää vai stressaavaa. Kokemuksen myötä lapselle muodostuu motivaatio eri toimintoja kohtaan. Lapset, joilla on haasteita tahdon kanssa, saattavat epäröidä uusien asioiden kokeilemistä eivätkä uskalla luottaa muiden apuun kohdatessa uusia ja haastavia tilanteita. Tämä vaikuttaa esimerkiksi kykyyn oppia koulussa ja kohdata erilaisia velvollisuuksia ja vastuita aikuiseksi kasvaessa. (Bowyer ym. 2005: 5–6.)

Henkilökohtainen vaikuttaminen (*personal causation*) kuvaa henkilön tunnetta kyvykkyydestä (*self of personal capacity*) ja tehokkuudesta (*self efficacy*). Kyvykkyyden tunne muodostuu henkilön fyysisistä, älyllisistä ja sosiaalisista kyvyistä. Tehokkuuden tunne syntyy käyttämällä edellä mainittuja kykyjä toivotun tuloksen saavuttamiseksi. Henkilö, joka tuntee itsensä kyvykkääksi ja tehokkaaksi, etsii erilaisia mahdollisuuksia ja toimii sinnikkäästi tavoitteiden saavuttamiseksi. Tunne kyvykkyydestä ja tehokkuudesta vaikuttaa siihen, kuinka henkilö motivoituu eri toimintoihin. (Kielhofner 2008: 13, 35–36.) Lapsen tietoisuus henkilökohtaisesta vaikuttamisesta syntyy, kun hän huomaa voivansa vaikuttaa asioiden tapahtumiseen. Jatkuva vuorovaikutus ympäristöön leikin, sosiaalisen kanssakäymisen tai muun toiminnan kautta lisää lapsen tietoisuutta omista kyvyistä ja määrittelee pystyvyyden tunnetta. (Bowyer ym. 2005: 5.)

Arvot (*values*) sitouttavat henkilön toimintaan ja sisältävät käsityksen siitä, mikä on oikein ja väärin sekä mikä on tärkeää (Hautala ym. 2013: 236). Arvot ovat kulttuurista peräisin. Yksilön arvot muodostuvat vakaumuksista (*personal convictions*) ja velvollisuuden tunteesta (*sense of obligation*). Vakaumukset ovat näkemyksiä, jotka määrittelevät henkilölle, mikä elämässä on tärkeää. Velvollisuuden tunne on vahva emotionaalinen tunne siitä, mikä on oikeaa ja hyväksyttävää. (Kielhofner 2008: 39–41.) Lasten arvot kehittyvät ja muodostuvat vähitellen ympäristön vaikutuksesta ja erityisesti van-

hempien reaktiot eri toimintoihin ja käyttäytymiseen ohjaavat lasta muodostamaan käsityksen oikeasta ja väärästä. Lapsen kehittyvä ja kasvava tietoisuus siitä, mitä vanhemmat, sisarukset tai muut sukulaiset arvostavat, vaikuttaa osaltaan lapsen tekemiin valintoihin. (Bowyer ym. 2005: 5.)

Mielenkiinnon kohteet (*interest*) muodostuvat asioista, joista henkilö nauttii ja jotka tuottavat hänelle tyytyväisyyden tunnetta. Mieltymykset (*interest pattern*) ohjaavat tekemään asioita, jotka tuottavat nautintoa. (Kielhofner 2008: 43–44; Hautala ym. 2013: 237.) Lapsella mielenkiinto kohdistuu erityisesti toimintoihin, joissa hän kokee olevansa hyvä. Lapsi nauttii onnistumisen kokemuksista, ja kun uusia kykyjä kehittyy, mielenkiinto kohdistuu niiden hyödyntämiseen ja kehittämiseen. (Bowyer ym. 2005: 6.) Lapsella, jolla on jokin toimintakykyä alentava sairaus tai vamma, ei välttämättä ole samanlaista mahdollisuutta kokeilla erilaisia toimintoja, kehittää toiminnallista suoriutumista ja näin kokea onnistumisen kokemuksia. Haasteet suoriutumisessa sekä epäonnistumisen kokemukset ja pelko saattavat johtaa siihen, ettei lapselle kehity mielenkiintoa toimintoja kohtaan. (Kielhofner 2008: 44.)

Tottumus (*habituation*) muotoutuu henkilön tavoista (*habits*) ja sisäistetyistä rooleista (*internalized roles*) ajallisessa, fyysisessä ja sosiaalisessa ympäristössä. Tottumus auttaa henkilöä toteuttamaan jokapäiväisiä toimintoja tutussa ympäristössä. (Hautala ym. 2013: 237–238.) Biologinen rytmi tarjoaa lapselle ensimmäisen johdonmukaisen mallin ja se johtaa sisäistettyihin rutiineihin. Lapsen rutiineja ovat muun muassa nukkuminen, käveleminen, kylpeminen ja syöminen (Bowyer ym. 2005: 6).

Tavat (*habits*) ohjaavat käyttäytymistä tutuissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tavat vaikuttavat jokapäiväisiin toimintoihin kolmella eri tavalla: ne ohjaavat rutiinitilanteissa toimimista, säätelevät ajankäytön jakautumista sekä luovat tietyn käyttäytymistyylin. (Kielhofner 2008: 53, 55–56.) Lapsille tavat kehittyvät, kun he suorittavat itsestä huolehtimisen toimintoja, noudattavat rutiineja ja oppivat muokkaamaan käyttäytymistään. Perheen omilla rutiineilla on suuri vaikutus lapsen tapojen muodostumiseen, mutta myös esimerkiksi päiväkotia ja koulu vaikuttavat niiden muodostumiseen. (Bowyer ym. 2005: 6.)

Sisäistetyn roolin (*internalized roles*) vaikuttavat ajattelu- ja toimintatapaan. Henkilö määrittelee itsensä eri roolien ja kulttuurin kautta. (Hautala ym. 2013: 238.) Henkilöllä voi olla yhtä aikaa monia eri rooleja kuten opiskelijan, puolison ja vanhemman rooli.

Henkilön persoonalliset tavat vaikuttavat roolissa toimimiseen. (Kielhofner 2008: 59–60.) Nuoren lapsen pääasialliset roolit ovat leikkijän ja perheenjäsenen roolit. Myöhemmin, lapsen kasvaessa roolien kirjo laajenee mm. oppilaan ja ystävän rooleihin. Lapset oppivat käyttäytymään sisäistettyjen rooliensa mukaan ja tulevat tietoisiksi muiden ihmisten odotuksista eri rooleja kohtaan. (Bowyer ym. 2005: 6.)

Suorituskyky (*performance capacity*) antaa mahdollisuuden asioiden tekemiseen olemassa olevien fyysisten ja psyykkisten kykyjen avulla. Suorituskyky voidaan jakaa objektiiviseen ja subjektiiviseen näkökulmaan, ja ne vaikuttavat yhdessä ympäristötekijöiden kanssa ihmisen suoriutumiseen. Objektiivinen näkökulma muodostuu ulkoa päin arvioiduista fyysistä (mm. luusto, lihakset, hermot) ja psyykkisistä (mm. muisti, kognitio) tekijöistä sekä niiden muodostamista järjestelmistä (mm. ruoansulatusjärjestelmä). (Hautala ym. 2011: 239.) Subjektiivisella kokemuksella tarkoitetaan sitä vastoin henkilön omaan kokemusta suorituskyvystään (Forsyth – Parkinson 2008: 9). Lapsen suorituskyky kokee voimakkaan muutoksen, kun lapsi saa kokemuksia ja saavuttaa kykyjä toimiessaan vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. SCOPE-arviointimenetelmä ei niinkään keskity arvioimaan lapsen suorituskykyä, vaan arviointi kohdistuu enemmän taitojen tarkasteluun. Suorituskyky on kuitenkin taitojen kehittymisen kannalta olennainen asia, koska se viittaa taustalla olevaan kyvykkyyteen ja näin ollen antaa lähtökohdat taitojen kehittymiselle. (Bowyer ym. 2005: 6; Hautala ym. 2011: 244.)

Taidot (*skills*) ovat havaittavissa olevia ja tavoitteellisia tekoja, joita tarvitaan tehtävien suorituksessa (Forsyth – Parkinson 2008: 10). Taidot jaetaan MOHO-mallissa kolmeen osa-alueeseen: motorisiin taitoihin, prosessuaalisiin taitoihin sekä viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin. Motorisia perustaitoja ovat muun muassa taivuttaminen, tasapainoilu, käveleminen, heittäminen, kiinniottaminen ja lyöminen, ja näitä taitoja tarvitaan itsensä ja esineiden siirtämiseen. Prosessuaalisilla taidoilla tarkoitetaan taitoja, joita ihminen tarvitsee esimerkiksi erilaisissa ongelmanratkaisua vaativissa tilanteissa, edetäkseen tehtävissä loogisessa järjestyksessä sekä valitessaan tarkoituksenmukaisia esineitä ja työvälineitä. Viestintä- ja vuorovaikutustaidot sitä vastoin koostuvat non-verbaalisesta viestinnästä, tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisuudesta ja ne auttavat esimerkiksi omien tarpeiden ilmaisussa ja sosiaalisen vuorovaikutuksen koordinoimisessa. (Kielhofner 2008: 103.)

Ympäristö (*environment*) sisältää MOHO-mallissa ihmisen toimintaan vaikuttavat fyysiset, sosiaaliset, kulttuuriset, taloudelliset ja poliittiset kontekstitekijät (Hautala ym.

2013: 235). Ympäristö antaa laajat mahdollisuudet ja resurssit toimintojen tekemiseen sekä motivoi toimimaan. Esimerkki ympäristön tarjoamasta resurssista on perheenjäsenen tai ystävän antama sosiaalinen tuki, joka tukee yksilön toimintaa. Toisaalta ympäristö voi myös vaikeuttaa tai estää toimintaa. Tästä esimerkkinä ovat rakennetun ympäristön fyysiset esteet, kuten portaat ja kulkuväylät korokkeineen. Lisäksi ympäristö asettaa odotuksia ja vaatimuksia toiminnalle. Poliittisen ja kulttuurisen ympäristön toimeenpanemat säädökset ja sosiaaliset normit muun muassa määrittävät, millainen toiminta on odotettua ja hyväksyttyä. (Kielhofner 2008: 86–88.)

SCOPE-arviointimenetelmän ympäristö osa-alue määrittää kontekstin lapsen toiminnalliselle suoriutumiseksi. Ympäristö, jossa lapsi suorittaa toimintoja, sisältää sekä fyysisiä että sosiaalisia ulottuvuuksia. Fyysisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia ovat tilat, esineet, tehtävät ja sosiaaliset ryhmät, jotka luovat merkityksellisen kontekstin suoritukselle. Esimerkkejä lapsen toiminnallisista ympäristöistä ovat muun muassa koti, päivähoitopaikka sekä koulu. Mahdollisuuksia ja rajoitteita sisältävät toiminnalliset ympäristöt vaikuttavat lapsen toiminnalliseen suoriutumiseen ja osallistumiseen. Terapiaintervention kautta voidaan lisätä lapsen toiminnallista osallistumista ja suoriutumista esimerkiksi muokkaamalla fyysistä ympäristöä sekä toimimalla yhteistyössä perheen kanssa toiminnallista osallistumista ja suoriutumista lisäävien voimavarojen määrittämiseksi. (Bowyer ym. 2005: 6–7.)

Toiminnallinen osallistuminen (*occupational participation*) on itsestä huolehtimista, työn tekoa ja vapaa-ajan viettoa sosiokulttuurisessa ympäristössä. Jokainen näistä toimintakokonaisuuksista sisältää monia tekoja ja tehtäviä, joita ihminen tekee omien valintojensa kautta sekä sosiokulttuuristen odotusten ja vaatimusten ohjaamana. Toiminnalliseen osallistumiseen vaikuttavat yksilön tahto, tottumukset, suorituskyky sekä toimintaympäristöt. (Hautala ym. 2011: 243–244.) Lapsella toiminnallinen osallistuminen on esimerkiksi pukeutumista, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimista, leikkimistä, opiskelua ja kotiaskareiden tekoa (Kielhofner 2008: 101–102).

Toiminnallinen suoriutuminen (*occupational performance*) viittaa itsestä huolehtimisen, työn ja vapaa-aikaan liittyvien toiminnan muotojen tekemiseen. Näin ollen se voi olla esimerkiksi kynsien leikkaamista, koulutehtävän kirjoittamista tai jalkapallon pelaamista. Toiminnalliseen suoriutumiseen vaikuttaa yksilön tahto, totumus, suorituskyky ja ympäristö. (Hautala ym. 2011: 244.)

3.2 SCOPE-arviointimenetelmä

SCOPE on toiminta- ja asiakaskeskeinen, teoriaan perustuva arviointimenetelmä. Menetelmä on suunnattu 0–21-vuotiaille lapsille ja nuorille, ja sitä voivat käyttää toimintaterapeuttien lisäksi myös muut lasten parissa toimivat ammattilaiset kuten fysioterapeutit ja puheterapeutit. (Bowyer ym. 2005: 1–3.) SCOPE-arviointimenetelmä syntyi, koska useimpien muiden lasten arviointimenetelmien huomattiin mittaavan vain osallistumisen tiettyä osa-aluetta tai arviointitietojen keräämiseen käytettiin vain yhtä tapaa (Bowyer – Kramer – Maziero Barbosa – Girolami 2007: 69). Ennen SCOPE-arviointimenetelmän syntyä lasten parissa työskentelevät toimintaterapeutit käyttivät inhimillisen toiminnan mallin seulonta-arviointia (MOHOST) arviointiprosesseissa, mutta huomasivat, ettei kyseisellä arviointimenetelmällä saatu kerättyä tarvittavia ja riittäviä tietoja. Arviointimenetelmän kehittäjä, MOHO Clearinghouse, aloitti yhteistyön eri ammattilaisten kanssa ja useamman vuoden kestäneen kehittelytyön tuloksena syntyi arviointimenetelmä The Short Child Occupational Profile, SCOPE. (Bowyer ym. 2005: 2–3.) Bowyerin ym. (2007) tekemän tutkimuksen mukaan SCOPE on validoitu arviointimenetelmä, jonka kautta saadaan kerättyä kattavasti ja luotettavasti tietoa lapsen toiminnallisesta osallistumisesta (Bowyer ym. 2007: 79).

SCOPE on kehitetty MOHO-mallin käsitteisiin pohjautuen. SCOPE-arviointimenetelmän kannalta olennaiset mallin käsitteet tahto, tottumus, taidot, ympäristö sekä toiminnallinen osallistuminen ja suoriutuminen on esitelty tarkemmin edellisessä luvussa ja SCOPE:n pisteytys on jaoteltu näiden kuuden käsitteen mukaan. Arviointimenetelmän avulla voidaan arvioida lapsen toiminnallista osallistumista ja suoriutumista mahdollistavia ja rajoittavia tekijöitä. Mahdollistavia ja rajoittavia tekijöitä arvioidessa saadaan tarkempaa tietoa muun muassa lapsen tahdon, tottumuksen, taitojen ja ympäristön vaikutuksesta toiminnalliseen osallistumiseen ja suoriutumiseen (Bowyer ym. 2005: 1–2).

SCOPE-arviointimenetelmän viisi ensimmäistä osa-aluetta ovat tahto, tottumus, viestintä- ja vuorovaikutustaidot, prosessuaaliset taidot sekä motoriset taidot ja ne käsittelevät lapsen henkilökohtaisia tekijöitä ja niiden vaikutusta toiminnalliseen osallistumiseen ja suoriutumiseen. Kuudennessa osa-alueessa selvitetään, kuinka ympäristö vaikuttaa lapsen kykyyn osallistua ja suorittaa toimintoja. Pisteytyslomake on jaoteltu kuuteen osa-alueeseen ja arvioitavia kohtia lomakkeessa on yhteensä 25. Jokainen osa-alue koostuu neljästä eri kohdasta, paitsi ympäristö osiossa on viisi arvioitavaa kohtaa. Ar-

vioija valitsee, helpottaako, salliiiko, rajoittaako vai estääkö väittämässä esitetty asia lapsen toiminnallista osallistumista ja suoriutumista. Vaikka arviointimenetelmässä käytetään pisteyttämistä, sen tarkoituksena ei ole verrata tuloksia keskiarvoihin, vaan luoda käsitys lapsen tulevaisuudessa saavutettavissa olevista kyvyistä. (Bowyer ym. 2005: 2,12.)

SCOPE-arviointimenetelmän käyttäminen on mahdollista terapiaprosessin eri vaiheissa. Terapiaprosessin alkaessa SCOPE:a voidaan hyödyntää lapsen vahvuuksia ja haasteita kartoitettaessa ja tämän tiedon avulla määritellä terapian tavoitteita. Prosessin päättyessä menetelmän avulla saadaan tietoa lapsen kehittymisestä ja tavoitteiden saavuttamisesta. SCOPE on myös käyttökelpoinen lisäarvioinnin tarpeen tunnistamisessa. (Bowyer ym. 2005: 1,11.) Tietoa arvioinnin perustaksi voidaan kerätä monipuolisesti eri tavoin esimerkiksi lasta havainnoimalla, vanhempia tai opettajia haastatteleamalla tai perehtymällä lapsen esitietoihin (Bowyer ym. 2007: 72). Tässä työssä tiedonkeruutavoista käsitellään tarkemmin vain vanhempien haastattelu, koska tämän työn puitteissa tehty suomennostyö kohdistuu ainoastaan vanhemmille suunnattuihin haastatteluosioihin ja vanhemmille suunnattuun kyselylomakkeeseen.

Arviointiprosessissa tietoa kerätään vanhemmilta, jotka ovat osa lapsen jokapäiväistä arkea. Vanhempien haastatteluosiot koostuvat laajasta (*Extended Format*) sekä lyhyestä haastattelusta (*Abbreviated Format*), avainsanoista (*Keywords*) ja nopeasta tilannekatsauksesta (*Snapshot Questions*). Laaja haastattelu koostuu kolmesta osasta: pääkysymyksestä sekä kahdesta tarkentavasta lisäkysymyksestä. Laajan haastattelun avulla saadaan yksityiskohtaisempaa tietoa lapsen vanhemmilta. Lyhyt haastattelu puolestaan sisältää vain pääkysymykset ja soveltuu käytettäväksi, kun terapeutti luottaa omiin haastattelutaitoihinsa. Avainsanoja voidaan käyttää silloin, kun terapeutilla on paljon kokemusta haastattelun suorittamisesta sekä erinomaiset haastattelutaidot. Nopea tilannekatsaus sopii tilanteeseen, kun ei ole aikaa tehdä pitkää tai lyhyttä haastattelua. Nopean tilannekatsauksen avulla saadaan kerättyä kaikkein olennaisin tieto. Vanhemmille on lisäksi suunniteltu oma kyselylomake (*Parent Report Form*), jota voi hyödyntää tilanteissa, kun ei ole mahdollisuutta vanhempien haastattelemiseen tai halutaan lisätietoja ennen tarkemman haastattelun suorittamista. (Bowyer ym. 2005: 36–37, 39.)

3.3 Vanhempien rooli lapsen toimintaterapiaprosessissa

Opinnäytetyössä suomennoksen kohteeksi valikoitui SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnatut osiot ja tästä syytä työssä käsitellään seuraavaksi lyhyesti vanhempien roolia lapsen toimintaterapiaprosessissa. Toimintaterapiassa lasta ei nähdä vain itsenäisesti toimivana yksilönä vaan perheensä yhtenä jäsenenä. Perheenjäsenet ovat vuorovaikutuksellisessa suhteessa toisiinsa ja ympäristöönsä, jossa he toimivat. Lapsi toimii perheeltä oppimiensa kulttuurisidonnaisten tapojen, tottumusten, roolien ja arvojen mukaan. (Jaffe – Humphry – Case-Smith 2010: 108.) Tutustumalla syvemmin perheen arvoihin ja toimintatapoihin terapeutti pystyy auttamaan lasta sitoutumaan toimintoihin, jotka ovat esimerkiksi kulttuurisesti merkityksellisiä perheelle (Miller 2006: 61).

Vanhemmat tai huoltajat tulee nähdä osana lapsen hoito- ja kuntoutustiimiä, koska he tuntevat lapsensa parhaiten (Miller 2006: 61). Vanhempien tärkeänä tehtävänä on toimia tiedonantajina lapsen toimintaterapiaprosessin aikana, sillä vanhempien kautta terapeutti voi saada tietoa esimerkiksi lapsen vahvuuksista ja haasteista. Vanhemmat voivat tuoda esille arvokkaita ja yksityiskohtaisia tietoja lapsesta, joita hoito- ja kuntoutustiimiin kuuluvat ammattilaiset eivät muulla tavoin, esimerkiksi arviointimenetelmän avulla, saisi selville. (Mulligan 2014: 17–18.)

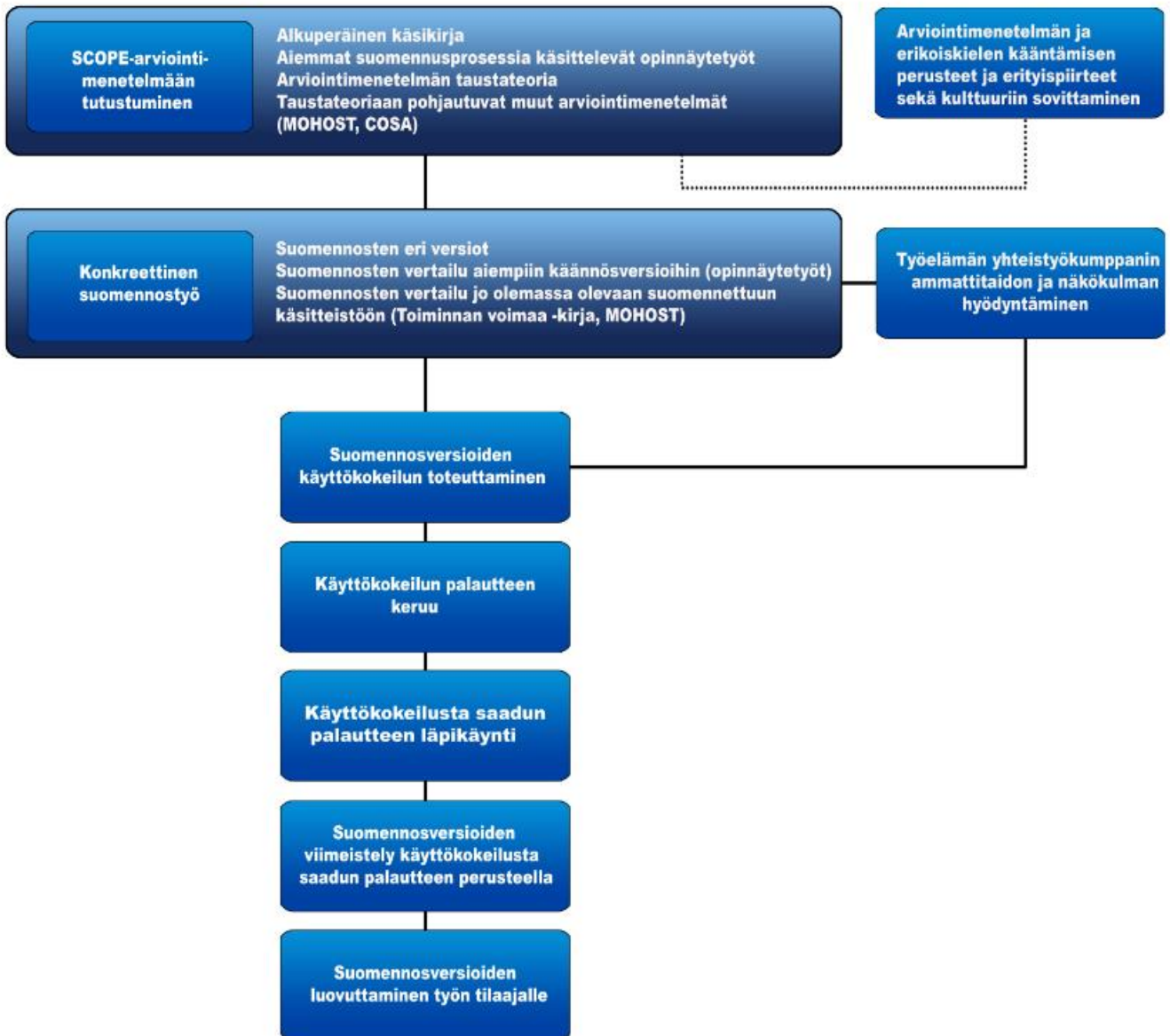
Vanhemmilla on lisäksi tärkeä rooli terapiaprosessin aikana tapahtuvassa päätöksenteossa, koska lapset ja nuoret eivät pysty itsenäisesti tekemään hoitoaan tai kuntoutustaan koskevia päätöksiä. Terapeutin toimiessa perhekeskeisesti hän antaa vanhemmille riittävästi tietoa lapsen tilanteesta ja mahdollistaa näin vanhempien aktiivisen osallistumisen esimerkiksi terapian tavoitteiden määrittelyyn. (Mulligan 2014:18–19.) Perhekeskeinen hoito (*family-centered service/care*) sitouttaa vanhemmat lapsen koko hoito- ja kuntoutusprosessiin. Tämä on merkityksellistä terapialle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Tutkimuksien mukaan lapset, joiden vanhemmat sitoutuvat hoito- ja kuntoutusprosessiin, saavuttavat asetettuja tavoitteita paremmin kuin lapset, joiden vanhemmat eivät ole sitoutuneita prosessiin. (Dunn 2011: 6.)

4 Suomensosprosessin ja käyttökokeilun kuvaus

Arviointimenetelmiä koskevat samat tekijäoikeudet kuin muita julkaisuja, ja ilman arviointimenetelmän kehittäjän lupaa aloitettu arviointimenetelmän suomentaminen ja suomennosten käyttöönotto rikkoo tekijäoikeuksia (Kanelisto ym. 2012: 4). Näin ollen ennen varsinaista SCOPE-arviointimenetelmän suomensosprosessin aloittamista haettiin tekijäoikeuksia noudattaen lupa suomennostyön toteuttamiseen arviointimenetelmän julkaisijalta, Illinoisin yliopistolta. Lupaa haettiin opinnäytetyön tekijöiden kirjoittamalla vapaamuotoisella ”*Student Thesis Sheet*” -hakemuksella, jossa muun muassa kerrottiin, miksi suomennostyötä tehdään, mitkä SCOPE-arviointimenetelmän osiot tullaan suomentamaan ja mihin suomennoksia tullaan käyttämään. Toimintaterapian lehtorin Sanna Piikin välityksellä hakemus lähetettiin Chicagossa sijaitsevaan Illinoisin yliopistoon, josta myönnettiin lupa suomennostyön aloittamiseen.

Vilkan ja Airaksisen (2003) mukaan ammattikorkeakoulun toiminnallisissa opinnäytetöissä tulisi yhdistyä käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. Käytännön toteutuksen raportoinnissa tulisi käsitellä konkreettisen tuotoksen saavuttamiseksi käytettyjä keinoja ja selvennettävä mitä, miksi ja miten on tehty. Raportin ja siihen kuvattun prosessikuvauksen avulla opinnäytetyön tekijä osoittaa lukijalle myös muun muassa omaa ammatillista osaamistaan sekä oman alan asiantuntijuutta. (Vilka – Airaksinen 2003: 9, 65.)

Tässä työssä tapahtunutta käytännön toteutusta, SCOPE-arviointimenetelmän suomensosprosessia ja suomennosten käyttökokeilun kulkua, on havainnollistettu kuviossa 3., ja sen avulla pyritään seuraavaksi tarkastelemaan jokaista prosessin vaihetta ja sisältöä yksityiskohtaisemmin niin, että lukijalle muodostuu selkeä ymmärrys prosessin kulusta ja kokonaisuudesta sekä sen aikana tehdyistä valinnoista ja ratkaisuista. Selkeyden lisäämiseksi suomensosprosessi ja käyttökokeilun kulku on jaettu pienempiin kokonaisuuksiin alalukujen avulla.

Kuvio 3. SCOPE-arviointimenetelmän suomennosprosessin ja käyttökokeilun kulku

4.1 Suomennosprosessi

Ensimmäisenä, ennen varsinaista SCOPE-arviointimenetelmän suomennostyön aloittamista oli välttämätöntä **tutustua suomennoksen kohteena olevaan arviointimenetelmään**, koska vain tällä tavoin oli mahdollista ymmärtää ja käyttää menetelmää mahdollisimman tehokkaasti (Bowyer ym. 2005: 5). SCOPE-arviointimenetelmään tutustuttiin alkuperäisen, englanninkielisen käsikirjan, arviointimenetelmän taustateorian (inhimillisen toiminnan malli) sekä taustateoriaan pohjautuvien muiden arviointimenetelmien (Inhimillisen toiminnan mallin seulonta-arviointi, MOHOST, Lasten toimintamahdolli-

suuksien itsearviointi, COSA) avulla. Tällä tavoin saatiin muodostettua kattava ymmärrys SCOPE-arviointimenetelmästä, sen tarkoituksesta, tavoitteista, taustaideologiasta ja pääkäsitteistä.

Arviointimenetelmän käänösprosessin kulkuun perehdyttiin sitä vastoin aikaisempien, käänösprosessia käsittelevien opinnäytetöiden kautta. Yksi näistä oli Suvi Hyökin ja Tiia Tynkkysen (2014) opinnäytetyö, *Arviointimenetelmän käänösprosessin kuvaus – esimerkkinä SCOPE 2.2. vanhempien haastattelurungon suomentaminen*. Hyökin ja Tynkkysen teorian avulla luoman arviointimenetelmän käänösprosessin etenemistä kuvaavan mallin sekä tämän työn tekijöiden oman ajattelun ja ammatillisen harkinnan pohjalta muodostettiin käsitys tulevan suomennosprosessin vaiheista ja etenemisjärjestyksestä.

Hyökin ja Tynkkysen (2014) opinnäytetyössä esiintyvän arviointimenetelmän käänösprosessin etenemistä kuvaavan mallin mukaan arviointimenetelmän ja sen taustateorian kattavan ymmärryksen lisäksi on ennen varsinaista käänöstyön aloittamista tutustuttava arviointimenetelmän ja erikoiskielen kääntämisen perusteisiin sekä niiden sisältämiin erikoispiirteisiin (Hyökki – Tynkkynen 2014: 17–19). Tässä työssä kyseinen vaihe päätettiin kuitenkin jättää vähemmälle huomiolle rajallisten resurssien sekä aiheen rajauksellisten syiden vuoksi. Asian havainnollistamiseksi kuviossa 3. vaihe **arviointimenetelmän ja erikoiskielen kääntämisen perusteet ja erityispiirteet sekä kulttuuriin sovittaminen** on yhdistetty muuhun suomennostyön prosessiin haaleammalla katkoviivalla. Opinnäytetöinä toteutetut arviointimenetelmien suomennostyöt eivät ole koskaan virallisia ja lopullisia käsikirjaan päätyviä versioita eikä näin ollen opinnäytetyönä toteutettavia ensimmäisiä suomenkielisiä versioita ole esimerkiksi tarvetta kääntää ammattikäntäjän avustamana. Ei ollut myöskään tarkoituksenmukaista paneutua syvällisesti kielitieteeseen ja sen teorioihin, koska kyseessä on toimintaterapian opinnäytetyö. Lisäksi katsottiin, että erikoiskielen kääntämistä koskevan teorian ottaminen mukaan opinnäytetyöhön olisi tehnyt opinnäytetyön teoriaosuudesta jo liian laajan ja raskaan.

Kuten opinnäytetyön lähtökohdissa jo aiemmin todettiin työelämän yhteistyökumppanin kanssa käytyjen neuvotteluiden pohjalta suomennostyön kohteeksi valikoituvat SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnatut osiot: Parent Report Form ja Parent Interview: Abbreviated Format, Keywords & Snapshot Questions. Näiden osioiden osalta aloitettiin arviointimenetelmän **konkreettinen suomennostyö**. Tämä vaihe si-

sälsi monia erilaisia suomennosversioita, joista ensimmäiset olivat opinnäytetyön tekijöiden itsenäisesti tekemät suomennosversiot ja näiden versioiden vertaileminen keskenään. Kun näistä kahdesta versioista saatiin muodostettua ja koottua yksi yhteinen suomennosversio, vertailtiin sitä Suvi Hyökin ja Tiia Tynkkynen (2014) opinnäytetyön tuloksena syntyneisiin suomennoksiin. Hyökki ja Tynkkynen olivat työssään suomentaneet SCOPE-menetelmän vanhempien haastattelurungon laajan version (Parent Interview: Extended Format), ja heidän laatimansa suomennosmateriaalit saatiin käännöstyön avuksi työn tilaajan, Metropolia Ammattikorkeakoulun kautta. Suomennosversioita hiottaessa hyödynnettiin lisäksi Toiminnan Voimaa -kirjan (2011) suomenkielistä käsitteistöä sekä inhimillisen toiminnan mallin seulonta-arvioinnissa (MOHOST) esiintyviä englannista suomen kielelle käännettyjä käsitteitä. Näitä eri lähteitä hyödynnettiin, jotta tämän työn puitteissa tehdyt suomennokset olisivat mahdollisimman yhtenevät jo aiemmin käännettyjen ja vakiintuneiden suomenkielisten käsitteiden ja ilmaisujen kanssa.

Konkreettisen suomennostyön kanssa rinnakkain kulki prosessin vaihe **työelämän yhteistyökumppanin ammattitaidon ja näkökulman hyödyntäminen**. Suomennosversioita lähetettiin kommentoitavaksi HYKSin lastenpsykiatrian poliklinikoiden vastaavalle toimintaterapeutille Meini Wallinille sähköpostitse. Hänen korjausehdotuksensa ja kommenttinsa olivat arvokkaita ja tärkeitä, sillä niiden avulla opinnäytetyön tekijät saivat ulkopuolista näkökulmaa suomennostyöhön sekä apua vaikeimpien suomennoskohtien ratkaisemiseen.

4.2 Käyttökokeilun toteuttaminen ja palautteen keruu

Toiminnallisen opinnäytetyön kohdalla aineiston ja tiedon keräämistä tulisi tarkoin harkita, koska jos työhön lisätään tutkimuksellinen osuus, työn laajuus saattaa kasvaa niin, ettei työmäärä ole enää opinnäytetyön tekemiselle varattuun opintopistemäärään nähden kohtuullinen. Varsinaisen tutkimuksen sijasta voidaan työn osana kuitenkin toteuttaa pienimuotoisempi selvitys, joka toimii yhtenä tiedonhankinnan apuvälineenä. Toiminnallisten opinnäytetöiden selvitykset nojautuvat kevyesti tai ei ollenkaan teoriaan eikä niissä ole välttämätöntä käyttää tutkimuksellisia menetelmiä. (Vilkkä – Airaksinen 2003: 56–58.) Tässä opinnäytetyössä toteutettiin selvitys suomennosten pienimuotoisen käyttökokeilun sekä siitä kerätyn palautteen muodossa. Selvitys tehtiin, koska sen avulla haluttiin saada käyttökokeiluun osallistuneilta henkilöiltä kokemuksellista tietoa opinnäytetyön tuloksena syntyvien tuotosten, SCOPE-arviointimenetelmän suomen-

nosten, ymmärrettävyydestä sekä saada korjaus- ja parannusehdotuksia suomennosten viimeistelyä varten.

Suomennosversioiden käyttökokeilun toteuttaminen aloitettiin luovuttamalla viimeistellyt suomennosversiot Pasilan lasten psykiatrian poliklinikalle. Suomennosversiot vietiin henkilökohtaisesti työelämän yhteistyökumppanille, jolloin oli mahdollista selvittää vielä käyttökokeilun kulkua ja sen tarkoitusta. Tapaamisessa keskusteltiin myös koekäytön määrästä; siitä, kuinka monta kertaa koekäyttöön osallistuvat toimintaterapeutit tulisivat suomennoksia koekäyttämään. Keskusteluiden pohjalta sovittiin kahdeksan toimintaterapeutin osallistuvan käyttökokeiluun ja sen toteuttamiseen varattiin aikaa kuukausi. Käyttökokeilun aikana kuitenkin ilmeni aikataulun olevan liian kiireinen toimintaterapeuteille, ja tästä syystä käyttökokeilua päädyttiin pidentämään kahdella viikolla, jotta mahdollisimman moni ehtisi käyttämään SCOPE-arviointimenetelmää. Kiireellisen aikataulun sekä asiakastapaamisten peruuntumisen vuoksi lopulta vain kolme toimintaterapeuttia sai toteutettua käyttökokeilun. Käyttökokeilun olennaisena osana olivat toimintaterapeuttien lisäksi myös poliklinikoilla asiakkaana olevien lasten vanhemmat, koska suomennoksen kohteena olevat osiot olivat kaikki vanhemmille suunnattuja.

Seuraavaksi toteutettiin **käyttökokeilun palautteen keruu**. Palautetta kerättiin kirjallisen kyselyn avulla. Ronkaisen ym. (2013) mukaan kyselyt voidaan toteuttaa joko puhe- tai sähköisesti tai kyselylomakkeella. Kyselyt voidaan myös jaotella sen mukaan, täyttääkö vastaaja itse kyselyn vai täyttääkö tutkija sen vastaajan puolesta. (Ronkainen – Pehkonen – Lindblom – Yläne – Paavilainen 2013: 113.) Kysely voi sisältää suljettuja kysymyksiä, avoimia kysymyksiä, monivalintakysymyksiä, asteikkoihin perustuvia kysymystyyppejä tai kaikkia edellä mainittuja (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2009: 198–200; Vehkalahti 2008: 23–24).

Tässä työssä palaute tehdyistä suomennoksista kerättiin toimintaterapeuteilta sähköpostitse lähetettävällä lomakkeella. Tähän palautteen keruutapaan päädyttiin toimintaterapeuttien rajallisten resurssien sekä opinnäytetyön aikataulullisten syiden vuoksi. SCOPE vanhempien kyselylomakkeen kohdalla päädyttiin keräämään palautetta toimintaterapeuttien lisäksi myös poliklinikalla asiakkaana olevien lasten vanhemmilta, koska kyseinen lomake on tarkoitettu vanhempien täytettäväksi. Ensin vanhemmat täyttivät SCOPE vanhempien kyselylomakkeen ja tämän jälkeen toimintaterapeutit antoivat vanhemmille täytettäväksi kyselylomaketta koskevan palautelomakkeen. Palau-

telomakkeen mukana oli opinnäytetyön tekijöiden tekemä saatekirje, jossa kerrottiin käyttökokeilun palautteen keruun tarkoituksesta sekä siihen osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Vanhempien osalta päädyttiin paperiseen palautelomakkeeseen, koska vastaamisesta haluttiin tällä tavoin tehdä vanhemmille mahdollisimman helppoa ja selkeää, kun sekä SCOPE vanhempien kyselylomake että sitä koskeva palautelomake jaettiin paperisena samalla käyntikerralla. Palautteen keruutavan valinnassa otettiin huomioon myös se, ettei kaikilla vanhemmilla välttämättä olisi ollut mahdollisuutta täyttää sähköistä palautelomaketta. Paperista palautelomaketta käytettäessä toimintaterapeuttien oli lisäksi helpompi kontrolloida palautettujen vastausten määrää.

Toimintaterapeuttien palautelomake sisälsi kysymyksiä kaikista SCOPE-arviointimenetelmän suomennoksen kohteena olevista osioista; vanhempien kyselylomakkeesta, vanhempien lyhyestä haastattelusta, nopeasta tilannekatsauksesta ja avainsanoista ja sen avulla pyrittiin keräämään palautetta suomennosten ymmärrettävyydestä sekä saamaan mahdollisia muutosehdotuksia viimeisiä suomennosversioita varten. Kysymyksen asettelu suljetuissa kysymyksissä oli ”Olivatko suomennokset ymmärrettäviä vai ei?” ja vastausvaihtoehdot kysymykseen olivat ”kyllä” tai ”ei”. Mikäli toimintaterapeutti valitsi vastausvaihtoehdon ”ei”, tuli hänen täydentää vastaustaan avoimeen kysymykseen. Avoin kysymys oli aseteltu muotoon: ”Jos vastasit ei, mikä teki suomennoksesta vaikeasti ymmärrettävän?”, ja näin ollen toimintaterapeutti pääsi kertomaan omin sanoin mielipiteensä suomennoksesta ja mahdollisen muutosehdotuksensa.

Vanhempien palautelomake sisälsi sitä vastoin kysymyksiä pelkästään SCOPE:n vanhempien kyselylomakkeen suomennosten ymmärrettävyydestä. Toimintaterapeuteille suunnatun palautelomakkeen tapaan myös vanhempien palautelomake koostui sekä suljetuista että avoimista kysymyksistä. Vanhempien kyselylomakkeen suljettu kysymys kirjoitettiin muotoon: ”Olivatko väittämät ymmärrettäviä vai ei?” ja vastausvaihtoehdot kysymykseen olivat ”kyllä” tai ”ei”. Mikäli vanhempi valitsi vastausvaihtoehdon ”ei”, tuli hänen täydentää vastaustaan avoimeen kysymykseen. Avoin kysymys oli aseteltu muotoon: ”Jos vastasit ei, mikä teki väittämästä vaikeasti ymmärrettävän?”, ja näin ollen vanhempi pääsi omin sanoin tarkentamaan, mikä teki väittämästä vaikeasti ymmärrettävän. Toimintaterapeuteille ja vanhemmille osoitettujen palautelomakkeiden kysymyksen asettelut poikkesivat toisistaan siten, että toimintaterapeuttien palautelomakkeessa kysyttiin suomennosten ymmärrettävyydestä, kun taas vanhempien kohdalla kysymys kohdistettiin koskemaan väittämien ymmärrettävyyttä. Tähän ratkaisuun

päädyttiin, koska vanhemmilla ei ollut ennestään tietoa SCOPE-arviointimenetelmän alkuperäisistä, englanninkielisistä versioista eikä he näin ollen olisi pystyneet arvioimaan suomennosten ymmärrettävyyttä samalla tavoin kuin toimintaterapeutit, joille SCOPE-arviointimenetelmä oli jo ennestään tuttu.

4.3 Käyttökokeilun vastaukset

Toimintaterapeuttien ja vanhempien vastattua palautelomakkeisiin aloitettiin **käyttökokeilusta saatujen palautteiden läpikäynti**. Vastausten vähäisestä määrästä johtuen päädyttiin, ettei käyttökokeilusta ja siitä kerätystä palautteesta tehdä varsinaista tutkimuksellista osuutta opinnäytetyöhön, vaan palautteet luetteloidaan nostoen sieltä saadut korjausehdotukset ja kommentit esiin. Tähän ratkaisuun päädyttiin myös, koska toiminnallisessa opinnäytetyössä aineiston analysointi yhtä tarkasti ja järjestelmällisesti kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä ei ole välttämätöntä (Vilka – Airaksinen 2003: 57–58). Kaiken kaikkiaan toimintaterapeuttien täyttämiä palautelomakkeita saatiin takaisin kolme ja vanhempien seitsemän. Toimintaterapeuttien kolmesta palautelomakkeesta kahdessa oli korjausehdotuksia suomennoksiin, kun taas vastaavasti vanhempien seitsemästä palautelomakkeesta kolmessa oli palautetta väittämien ymmärrettävyydestä. Yksi vanhempien palautelomakkeesta jouduttiin jättämään läpikäynnin ulkopuolelle, koska kommentista oli selkeästi nähtävissä, ettei vastaaja ollut ymmärtänyt palautelomakkeen ideaa.

Toimintaterapeuteilta saatiin palautetta kaikista opinnäytetyön suomennoksen kohteena olevista SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnatuista osioista. Yksi toimintaterapeuttien palautelomakkeista ei sisältänyt lainkaan korjausehdotuksia, vaan kaikki suomennokset oli koettu ymmärrettäviksi. Kahdessa muussa palautelomakkeessa oli korjausehdotuksia. Vanhempien kyselylomakkeen kohdalla toimintaterapeuttien palautteet koskivat yksittäisten sanojen muokkausta sekä esimerkkien lisäämistä. Vanhempien lyhyestä haastattelusta palautetta saatiin muutamasta sanavalinnasta sekä esimerkeistä, joita kaivattiin jälleen lisää. Avainsanoista saatu palaute koski sitä vastoin yhden suomennoksen täsmentämistä, sillä sitä ei ollut koettu sellaisenaan ymmärrettäväksi. Nopeasta tilannekatsauksesta toimintaterapeutit eivät antaneet palautetta lainkaan, joten suomennokset koettiin oletettavasti tämän osion kohdalta ymmärrettäviksi.

Vanhempien palautelomakkeista kolmessa oli kommentoitu yhden tai useamman väittämän ymmärrettävyyttä ja neljässä korjausehdotuksia ei ollut annettu lainkaan, vaan

niissä kaikki väittämät oli koettu ymmärrettäviksi. Kuten jo edellä mainittiin, yksi kommentteja sisältäneistä palautelomakkeista jouduttiin kuitenkin jättämään pois, sillä kommentteista oli nähtävissä, ettei vastaaja ollut ymmärtänyt palautelomakkeen ideaa eikä kommentteja näin ollen voitu hyödyntää. Muissa vanhempien antamissa palautteissa toivottiin tarkennusta kahteen vanhempien kyselylomakkeen väittämään. Näiden väittämien kohdalla kaivattiin tarkennusta siihen, onko lapsen suoriuduttava väittämässä esiintyvistä toiminnoista täysin itsenäisesti vai ei.

4.4 Suomennosversioiden viimeistely ja luovuttaminen työn tilaajalle

Palautteen läpikäynnin jälkeen vuorossa oli vielä **somennosversioiden viimeistely käyttökokeilusta saadun palautteen perusteella**. Suomennosversioiden viimeistely aloitettiin perehtymällä käyttökokeilusta saatuun palautteeseen ja pohtimalla saatujen palautteiden sisältöä. Opinnäytetyön tekijät toteuttivat viimeiset muokkaukset suomennoksille yhdessä käytyjen keskusteluiden pohjalta ja SCOPE:n alkuperäiseen, englanninkieliseen käsikirjaan vielä kertaalleen palaten. Muokkauksia tehtiin vanhempien kyselylomakkeen yhteen väittämään, vanhempien lyhyen haastattelun kolmeen kysymykseen ja avainsanojen yhteen kohtaan. Kaksi viidestä muokkauksesta koski yksittäisen sanan vaihtamista toiseen. Loput kolme muokkausta koskivat kysymykseen tai väittämään liittyvän esimerkin muokkaamista tai koko kohdan uudelleen muotoilemista. Kaikki käyttökokeilusta tullut palaute huomioitiin suomennosversioiden viimeistelyssä lukuun ottamatta yhtä vanhemmilta saatua palautelomaketta, jonka sisältämät kommentit eivät olleet hyödynnettävissä. Opinnäytetyön tekijät päättivät lisäksi jättää kaksi väittämää alkuperäiseen muotoonsa saadusta palautteesta ja korjausehdotuksista huolimatta. Päätöksiin vaikuttivat väittämien vertaaminen käsikirjan alkuperäisiin väittämiin sekä opinnäytetyön tekijöiden oma ammatillinen harkinta.

Viimeisenä vuorossa oli **somennosversioiden luovuttaminen työn tilaajalle**, Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelmalle. Opinnäytetyösopimuksen mukaisesti kaikki opinnäytetyöprosessin aikana tehty materiaali luovutettiin sähköisessä ja muokattavassa muodossa Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelman käyttöön. Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelmalla on jatkossa lupa käyttää ja muokata opinnäytetyön tuloksena syntyneitä suomennoksia osana arviointimenetelmän kehittämishanketta.

5 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tehtävänä oli laatia Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelmalle ensimmäiset suomenkieliset versiot The Short Child Occupational Profile (SCOPE 2.2) -arviointimenetelmän vanhemmille suunnatuista osioista Parent Report Form ja Parent Interview: Abbreviated Format, Keywords & Snapshot Questions. Tehtävä muodostui työn tilaajan, Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelman kanssa käytyjen neuvotteluiden pohjalta. Työn tilaajan kanssa solmitun opinnäytetyösopimuksen mukaisesti opinnäytetyön tuotoksena syntyneet SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnattujen osioiden suomenkieliset versiot luovutettiin Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelman käyttöön. Koulutusohjelmalla on tulevaisuudessa oikeus muokata ja käyttää tässä työssä laadittuja suomennoksia osana arviointimenetelmän kehittämishanketta.

Suomennoksen kohteena oleva SCOPE-arviointimenetelmä on toiminta- ja asiakaskeskeinen, lapsille ja nuorille suunnattu arviointimenetelmä, jonka avulla saadaan muodostettua kokonaiskuva lapsen vahvuuksista ja haasteista sekä siitä, kuinka ne vaikuttavat lapsen tai nuoren osallisuuteen leikissä, koulussa ja perheen toiminnoissa. SCOPE perustuu asiakaslähtöiseen, teorian ohjaamaan sekä näyttöön perustuvaan inhimillisen toiminnan malliin, joka on laajasti käytössä eri puolilla maailmaa. Koska SCOPE-arviointimenetelmä ja siinä esiintyvät käsitteet pohjautuvat inhimilliseen toiminnan malliin, oli mallin valitseminen tämän työn teoriapohjaksi selkeä valinta heti alusta lähtien. Lisäksi teorian valinnassa otettiin huomioon lukijan näkökulma, sillä SCOPE-arviointimenetelmän ymmärtämiseksi on lukijan oltava ensin tietoinen arviointimenetelmän taustalla vaikuttavasta teoriasta. (Bowyer ym. 1–2.)

SCOPE-arviointimenetelmän ja sen taustateorian esittelyn lisäksi opinnäytetyön teoriaosuuteen sisällytettiin luku, jossa tuotiin esiin vanhempien osallisuuden tärkeyttä lapsen toimintaterapiaprosessissa. Toimintaterapiaprosessiin osallistuvan vanhemman kautta terapeutin on esimerkiksi mahdollista saada lapsesta sellaista tietoa, mitä ei muulla tavoin saataisi selville. Aihetta oli perusteltua käsitellä tässä opinnäytetyössä, koska suomennoksen kohteena olivat SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnatut osiot, joissa tietoa lapsesta kerätään juuri vanhempien avulla.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi. Raportoinnissa tulisi käsitellä konkreettisen tuotoksen saavuttamiseksi käytettyjä keinoja

ja selvennettävä mitä, miksi ja miten on tehty. Raportin ja siinä kuvatun prosessikuvausten avulla opinnäytetyön tekijä osoittaa lukijalle myös muun muassa omaa ammatillista osaamistaan sekä oman alan asiantuntijuutta. (Vilka – Airaksinen 2003: 9, 65.) Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä tapahtunutta käytännön toteutusta, SCOPE-arviointimenetelmän suomennosprosessia, pyrittiin havainnollistamaan prosessin kulkua käsittelevän kuvion avulla sekä raportoimalla tekstissä jokaista prosessin vaihetta yksitellen järjestyksessä. Tavoitteena oli, että tarkasti ja huolella laaditun raportin avulla lukijalle muodostuisi selkeä ymmärrys prosessin kulusta ja kokonaisuudesta sekä sen aikana tehdyistä valinnoista ja ratkaisuista.

SCOPE-arviointimenetelmän suomennosprosessin lisäksi opinnäytetyössä toteutettiin suomennosten pienimuotoinen käyttökokeilu yhteistyössä työelämän yhteistyökumppanin, HYKSin lastenpsykiatrian poliklinikoiden kanssa. Käyttökokeiluun osallistuivat HYKSin lastenpsykiatrian poliklinikalla työskentelevät toimintaterapeutit sekä poliklinikoilla asiakkaana olevien lasten vanhemmat. Osana käyttökokeilua tehtiin selvitys, jonka avulla haluttiin saada käyttökokeiluun osallistuneilta henkilöiltä kokemuksellista tietoa opinnäytetyön tuloksena syntyvien tuotosten, SCOPE-arviointimenetelmän suomennosten, ymmärrettävyydestä sekä saada korjaus- ja parannusehdotuksia suomennosten viimeistelyä varten. Käyttökokeilun raportoinnissa noudatettiin samoja periaatteita ja käytänteitä kuin yllämainitun suomennosprosessin raportoinnissa ja raportoinnin tukena käytettiin suomennosprosessin ja käyttökokeilun kulkua havainnollistavaa kuviota.

Kokonaisuudessaan käytännön toteutuksen kirjallinen raportointi osoittautui opinnäytetyön aikana aikaa vieväksi ja vaativaksi työvaiheeksi. Raporttia kirjoittaessa oli mietittävä tarkkaan, mitkä prosessin vaiheet ja tapahtumat ovat olennaisia ja mitkä epäolennaisia lukijan kannalta. Prosessikuvausta kirjoittaessa opinnäytetyön tekijöiden oli pyrittävä katsomaan prosessia ulkopuolisen silmin, jotta sellaiset olennaiset asiat, joita prosessin toteuttaneet opinnäytetyön tekijät pitivät itsestään selvyyksinä, tulisi kerrottua raportissa. Opinnäytetyön aikataulullisten syiden vuoksi käytännön toteutuksen kirjalliseen raportointiin ja sen viimeistelyyn jäi niukasti aikaa. Mikäli aikataulu olisi ollut väljempi, olisi raportin viimeistelyyn voitu käyttää hieman enemmän aikaa.

Käyttökokeilusta saatujen palautteiden vähäinen määrä tuli yllätyksenä prosessin aikana. Käyttökokeiluun oli alun perin tarkoitus osallistua kahdeksan toimintaterapeuttia, mutta lopulta vain kolme toimintaterapeuttia pystyi toteuttamaan käyttökokeilun ja sen

myötä antamaan palautetta suomennoksista. Yksi syy vastausten vähäiseen määrään oli varmasti käyttökokeilun toteuttamisen ajankohta. Käyttökokeilu jouduttiin aikataulullisista syistä aloittamaan heti elokuussa toimintaterapeuttien palattua kesälomilta. Kesäloman jälkeen työhön orientoituminen voi viedä aikaa ja näin ollen niin sanotuille ylimääräisille työtehtäville ei välttämättä jää aikaa. Lisäksi vastaamattomuuteen vaikutti käyttökokeilun ajanjakson pituus; se koettiin kentällä liian lyhyeksi. Tähän asiaan pyrittiin vaikuttamaan pidentämällä käyttökokeilua kahdella viikolla. Ajanjakson pidentäminen ei kuitenkaan lopulta lisännyt saatujen vastausten määrää. Tähän vaikutti muun muassa se, että asiakkaat olivat peruuttaneet toimintaterapeuteille varattuja aikoja, jolloin käyttökokeilut jäivät tekemättä.

Käyttökokeilusta palautetta kerättiin kirjallisella lomakkeella. Tämä tiedonkeruutapa saattoi osaltaan vaikuttaa saatujen vastausten määrään, sillä lomakkeella toteutettujen kyselyiden huonona puolena on kirjallisuuden mukaan juuri vastausten kato (Hirsjärvi ym. 2009: 196). Lisäksi lomakkeen laadinnalla ja kysymysten asettelulla ja huolellisella suunnittelulla on todettu olevan vaikutusta kyselyn onnistumiseen (Hirsjärvi ym. 2009: 198). Näin ollen palautelomakkeen suunnitteluun olisi voitu mahdollisesti käyttää enemmän resursseja ja tehdä sitä kautta vastaamisesta vieläkin helpompaa ja selkeämpää. Vaikka toimintaterapeuteilta saatujen vastausten määrä jäi odotettua vähäisemmäksi, saatiin palautelomakkeiden avulla hyödyllisiä kommentteja ja ehdotuksia suomennosten viimeistelyä varten. Lisäksi vanhemmilta saatujen palautteiden määrä yllätti opinnäytetyön tekijät positiivisesti. Vanhempien täyttämää palautelomakkeita palautettiin seitsemän kappaletta ja niiden kautta saatiin vanhempien mielipide ja näkökulma esille.

HYKSin lastenpsykiatrian poliklinikoilla työskentelevät toimintaterapeutit saivat opinnäytetyön käyttökokeiluun osallistuttuaan luvan hyödyntää opinnäytetyön puitteissa suomennettuja vanhemmille suunnattuja osiota jatkossa työssään. Käyttökokeilun perusteella työelämän yhteistyökumppani koki tässä opinnäytetyössä suomennetut osiot hyväksi silloin, kun aikaa perusteellisen haastattelun tekemiselle ei ole. Kysymysten avulla vanhemmat tuottivat sellaista informaatiota, mikä valotti lapsen tilannetta hyvin. Kokonaisuudessaan SCOPE-arviointimenetelmä on koettu HYKSin lastenpsykiatrian poliklinikalla työskentelevien toimintaterapeuttien keskuudessa lasten psykiatriselle puolelle soveltuvaksi menetelmäksi, koska se huomioi lapsen ja perheen tilanteen laaja-alaisesti. Työelämän yhteistyökumppani esitti toiveen SCOPE-arviointimenetelmän

käännöstyön jatkamisesta ja lupautui jatkossakin toimimaan yhteistyökumppanina. (Wallin 2015.)

5.1 Opinnäytetyön merkitys

Tämän opinnäytetyön kautta työn tilaaja, Metropolia Ammattikorkeakoulu sai käyttöönsä lisää suomennosmateriaalia SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnattujen osioiden osalta. Tulevaisuudessa työn tilaaja voi mahdollisesti hyödyntää näitä materiaaleja viedessään arviointimenetelmän kehittämistyötä eteenpäin. Arviointimenetelmien kehittäminen edistää näyttöön perustuvaa käytäntöä ja siitä hyötyvät kansallisella tasolla toimintaterapiaa opiskelevat sekä työelämässä toimivat toimintaterapeutit ja heidän asiakkaansa (Keponen 2015b). Ammattialan kannalta arviointimenetelmien käännöstöiden toteuttaminen on tärkeää, sillä pätevästi käännetuille, tutkituille ja suomalaisille asiakkaille validoiduille arviointimenetelmille on tarvetta suomalaisten toimintaterapeuttien keskuudessa (Kanelisto ym. 2012: 3). Tällaisten pätevien ja tutkittujen menetelmien avulla voidaan osaltaan todentaa toimintaterapian vaikuttavuutta ja perustella toimintaterapian tarvetta.

Tämä opinnäytetyö voi lisäksi toimia esimerkkinä tuleville, arviointimenetelmän suomennosprosessia toteuttaville opinnäytetyön tekijöille. Opinnäytetyössä esitellyn suomennosprosessin kuvauksen avulla tulevat opinnäytetyön tekijät voivat saada käsityksen siitä, mitä erilaisia vaiheita opinnäytetyön puitteissa toteutettuun arviointimenetelmän suomennosprosessiin kuuluu ja mitä asioita on huomioitava toteutettaessa suomennosprosessia.

Opinnäytetyön tekeminen vaati tekijöiltään kykyä pitkäjänteiseen prosessityöskentelyyn. Kyky prosessityöskentelyyn on tärkeä taito, jota opinnäytetyön tekijät tulevat tarvitsemaan myös jatkossa siirtyessään työelämään. Työelämässä prosessityöskentelyn taitoa tarvitaan muun muassa erilaisissa projektiluontoisissa töissä sekä käytännön terapiatyössä toteutettaessa toimintaterapiaprosesseja yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Työn aikana vastaan tulleissa päätöksentekotilanteissa tekijöiden oli tehtävä valintoja ja ratkaisuja oman ammatillisen harkinnan pohjalta. Tehdyistä valinnoista ja ratkaisuista oli kannettava vastuu koko prosessin ajan ja niille oli löydettävä myös perusteluja. Tämän myötä työn tekeminen kehitti opinnäytetyön tekijöiden ammatillista ajattelua.

5.2 Eettisyys ja luotettavuus

Ennen konkreettisen suomennostyön aloittamista lähetettiin toimintaterapian lehtorin Sanna Piikin välityksellä Chicagossa sijaitsevaan Illinoisin yliopistoon ”Student Thesis Sheet” -hakemus, jossa arviointimenetelmän julkaisijalta pyydettiin lupa suomennostyön toteuttamiselle SCOPE-arviointimenetelmän vanhemmille suunnattujen osioiden osalta. Tällä tavoin noudatettiin kaikkia julkaisuja, myös arviointimenetelmiä, koskevaa tekijänoikeutta (Kanelisto ym. 2012: 4).

Lisäksi Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelman kanssa tehtiin opinnäytetyösopimus asianmukaisella tavalla. Opinnäytetyösopimuksen myötä opinnäytetyöntekijät sitoutuivat siihen, ettei työn tuloksena syntyviä SCOPE-arviointimenetelmän suomennoksia julkaista opinnäytetyössä, vaan ne luovutetaan opinnäytetyön prosessin päättyessä Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaterapian koulutusohjelman käyttöön. Metropolia Ammattikorkeakoulun lisäksi käyttökokeiluun osallistuneet toimintaterapeutit saivat osallistumisen myötä luvan suomennosten käyttämiseen omassa työssään. Eettisyyden varmistamiseksi käyttökokeiluun osallistuneita toimintaterapeutteja muistutettiin, että suomennosten levittäminen eteenpäin on ehdottomasti kielletty.

Lisäksi käyttökokeiluun osallistuneita lasten vanhempia tiedotettiin saatekirjeellä käyttökokeilun palautteen keruun tarkoituksesta sekä siihen osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Käyttökokeilusta saatua palautetta säilytettiin ja käsiteltiin asianmukaisesti sekä luottamuksellisesti, eikä käyttökokeiluun osallistuneita vanhempia ole tunnistettavissa lopullisesta julkaisusta. Opinnäytetyön hyväksymisen ja julkaisemisen jälkeen käyttökokeilun palaute hävitettiin asianmukaisella tavalla.

Kansainvälisten arviointimenetelmien siirtämiseen suomalaiseen kulttuuriin ei riitä pelkkä lomakkeiden ja käsikirjan suomentaminen, vaan käännöstyön lisäksi tarvitaan muita toimenpiteitä, kuten pilotointia ja takaisinkääntämistä (Kanelisto ym. 2012: 3–4). Näin ollen voidaan siis todeta, etteivät tämän työn tuotoksena syntyneet suomennokset ole vielä tarpeeksi luotettavia eivätkä näin ollen käyttö- tai julkaisukelpoisia. Luotettavuutta tässä opinnäytetyössä pyrittiin kuitenkin lisäämään tarkasti kirjoitetulla prosessikuvauksella, jonka kautta lukijalla on mahdollisuus seurata prosessin eri vaiheissa tehtyjä valintoja ja päätöksiä.

5.3 Jatkokehitysehdotukset

SCOPE:n suomennos- ja tutkimusprosessi on vasta alkuvaiheessa, joten jatkokehittyä ja lisätyötä tarvitaan vielä ennen arviointimenetelmän virallista käyttöönottoa. Suomennos- ja tutkimusprosessien avulla pyritään paitsi tekemään käännöksistä luotettavia myös soveltamaan arviointimenetelmät suomalaisten toimintaterapeuttien käyttöön sopiviksi (Keponen 2015a). Alkuperäiset arviointimenetelmät koostuvat yleensä useammasta eri arviointilomakkeesta ja- osiosta. Nämä kaikki osiot eivät kuitenkaan välttämättä ole tarpeellisia suomalaisessa kontekstissa ja suomalaisten toimintaterapeuttien työssä. Tulevaisuudessa opinnäytetyön puitteissa voisi mahdollisesti selvittää, mitkä SCOPE-arviointimenetelmän osiot koetaan tarpeellisiksi suomalaisten toimintaterapeuttien keskuudessa.

Useissa, Suomessa jo käytössä olevissa ja käännettyissä arviointimenetelmissä on asiakasesimerkkitapauksia, jotka konkretisoivat arviointimenetelmän käyttöä. SCOPE:n alkuperäisessä, englanninkielisessä käsikirjassa on asiakasesimerkkejä, joten niiden muodostaminen myös suomenkieliseen käsikirjaan voisi olla suositeltavaa. Toisaalta tähän asti toteutuneissa, SCOPE-arviointimenetelmän suomennosprosessia käsittelevissä opinnäytetöissä on aikaisemmin keskitytty pitkälti arviointimenetelmän eri osioiden ja lomakkeiden suomennosten laatimiseen. Suomennosten ymmärrettävyyden lisäksi lomakkeiden ulkoasu ja niiden toimivuus on tärkeää käyttökokemusta ajatellen. Näin ollen tulevaisuudessa olisi mahdollisesti hyvä selvittää, ovatko lomakkeet toimivia alkuperäisessä muodossa vai tulisiko niitä muokata käyttökokemuksen parantamiseksi.

Lähteet

Bowyer, Patricia L. – Kielhofner, Gary – Kramer, Jessica – Kramer, Kathleen – Ploszaj, Annie – Ross, Melissa – Schwartz, Orit 2005. A User's Manual for The Short Child Occupational Profile (SCOPE) (Version 2.2). Published 2008. UIC University of Illinois at Chicago. The Model on Human Occupation Clearinghouse Department of Occupational Therapy.

Bowyer, Patricia L. – Kramer, Jessica – Kielhofner, Gary – Maziero-Barbosa, Vanessa – Girolami, Gay 2007. Measurement Properties of the Short Child Occupational Profile (SCOPE). *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*. Vol. 27 (4). 67–85.

Dunn, Winnie 2011. *Best Practice Occupational Therapy for Children and Families in Community Settings*. Second Edition. Thorofare: SLACK Incorporated.

Forsyth, Kirsty – Parkinson, Sue 2008. MOHOST: Inhimillisen toiminnan mallin seulon-ta-arviointi, käsikirja. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy.

Hautala, Tiina – Hämäläinen, Tuula – Mäkelä, Leila – Rusi-Pyykönen, Mari (toim.) 2011. *Toiminnan voimaa. Toimintaterapia käytännössä*. 1. painos. Helsinki: Edita.

Hautala, Tiina – Hämäläinen, Tuula – Mäkelä, Leila – Rusi-Pyykönen, Mari (toim.) 2013. *Toiminnan voimaa. Toimintaterapia käytännössä*. 3. painos. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hyökki, Suvi – Tynkkynen, Tiia 2014. Arviointimenetelmän käänösprosessin kuvaus - esimerkkinä SCOPE 2.2. vanhempien haastattelurungon suomentaminen. Opinnäyte-työ. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Toimintaterapian koulutusohjelma.

Jaffe, Lynn – Humphry, Ruth – Case-Smith, Jane 2010. *Working with families*. Teo-ksessa Case-Smith, Jane- O'Brien, Jane (toim.): *Occupational therapy for children*. Sixth Edition. Missouri: Elsevier Inc. 108–140.

Kanelisto, Katja – Juntunen, Kristiina – Salminen, Anna-Liisa 2012. Kansainvälisen arviointimenetelmän siirtäminen suomalaisten toimintaterapeuttien käyttöön. *Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry:n jäsenlehti* 31 (2). 3–6.

Keponen, Riitta 2015a. *Toimintaterapian lehtori*. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Toimintaterapian koulutusohjelma. Helsinki. Sähköinen tiedonanto 4.11.

Keponen, Riitta 2015b. *Toimintaterapian lehtori*. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Toimintaterapian koulutusohjelma. Helsinki. Sähköinen tiedonanto 24.11.

Kielhofner, Gary 2008. *Model of Human Occupation. Theory and Application*. Fourth Edition. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

Miller, Lucy Jane 2006. *Sensational Kids. Hope and help for children with sensory processing disorder (SPD)*. New York: Penguin Group Inc.

Mulligan, Shelley 2014. *Occupational Therapy Evaluation for Children*. Second Edition. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

Petersen, Kirsten – Hartvig, Bente 2008. A Process for Translating and Validating Model of Human Occupation Assessments in the Danish Context. *Occupational Therapy Health Care* 22 (2-3). 139–149.

Piikki, Sanna 2015. Toimintaterapian lehtori. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Toimintaterapian koulutusohjelma. Helsinki. Suullinen tiedonanto 19.5.

Ronkainen, Suvi – Pehkonen, Leila – Lindblom-Yläne, Sari – Paavilainen, Eija 2013. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Vehkalahti, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, Hanna – Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Wallin, Meini 2015. Vastaava toimintaterapeutti. HYKS, lastenpsykiatrian poliklinikat. Sähköinen tiedonanto 24.11.